

változásfolyamata 1998–2018 címmel a háromszéki település interetnikus kapcsolatrendszerének két évtizedet felölelő változásfolyamatát mutatja be. A szerző többek között kitér a kapcsolatviszonyok változásaira, a lokális együttélési modellekre, az egymásról formált kép változásaira, a cigány csoportok belső tagoltságára és a vallás integrációs folyamatban betöltött szerepére is.

A Párhuzamos ruralitások Kárpát-medencei református falusi közösségekben című tanulmányában Bali János egy olyan terepkutatás eredményeit ismerteti, amely a vallásnak és az egyháznak közösségekre gyakorolt hatását, közösségszervező munkáját vizsgálta hét udvarhelyszéki, egy dél-hevesi és négy Eszék környéki református (többségű) faluban.

Kastély a faluban. Kísérlet az épített örökség és annak társadalmi környezete közötti viszony vizsgálatára címmel Kiss Dénes egy Maros megyei barokk kastély revitalizációját tárja az olvasó elé, illetve az ahhoz kötődő pozitív és negatív diskurzusokat, a helyi

közösségnek a kastéllyal kapcsolatos attitűdjeit és vélekedéseit is göröcső alá veszi.

Szabó Lilla *Kalotaszegi Magyar Napok – hagyományteremtés vagy politikai játszma* című tanulmányában egy évente megrendezett (hagyományörző) fesztivált mutat be. A szerző megvizsgálja, hogy a kalotaszegiként azonosított és kalotaszeginek mondott örökség miként kerül bemutatásra egy megadott forgatókönyv mentén, illetve hogyan sajátítja ki azt a politikum.

A kötet tanulmányaiból kiderül, hogy milyen folyamatok játszódtak le vidéken Románia 2007-es EU-s csatlakozása után, ami a társadalmi élet szinte minden területére kihatott. A tanulmánygyűjtemény a változó vidék és az ott lezajló különböző folyamatok iránt érdeklődő néprajzosok, antropológusok vagy éppen szociológusok mellett az átlagolvasó számára is tanulságos olvasmány lehet.

Nagy Ákos

A politikai környezethez igazodott intézmény története

Szabó Béla – Szilágyi Tibor – Lőrinczi Zoltán (szerk.): A marovásárhelyi magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés 70 éve. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kvár 2015. 284 old.

1995-ben a marovásárhelyi magyar nyelvű orvosképzés 50. évfordulójának tiszteletére a Péter Mihály és Péter H. Mária szerzőpáros magánkezdeményezésre emlékkönyvet jelentetett meg. Ekkor ezt nem kísérte hivatalos megemlékező ünnepség. Húsz év elteltével a magyar tagozat ismét kötet formájában emlékezik meg a marovásárhelyi magyar orvosképzés évfordulójáról. A kiadvány ezúttal az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvosi és Gyógyszerészeti Szakosztályának gondozásában jelenik meg. A szerkesztők előszava és az egyetem helyzetének alakulását napjainkig vázoló szöveg fogja közre az egyetem létrehozásának történetét. A visszatekintést az 1995-ös

emlékkönyv szerkesztői indítják, az egyetem első rektora, Csögör Lajos, majd tisztségében az öt követő Puskás György szavai zárják. Ahogyan az előszóban is olvashatjuk, a kötet alapját a Barabás Béla, Péter Mihály és Péter H. Mária által szerkesztett 50. évfordulóra kiadott emlékkönyv adja. A kötet szerkezetileg is hasonló, az elmúlt húsz év történéseivel kiegészítve mutatja be a tanszékeket és klinikákat (preklinikai és klinikai tanszékek történetét). Az egyes fejezeteket a magyar ajkú klinika és tanszékvezetők — vagy ezek hiányában a legmagasabb beosztásban levő oktatók írták. Az elgondolás, miszerint a már 50. évfordulóra kiadott kötetet folytatják, nemes feladatnak bizonyult,

Tatai Orsolya (1986) — doktorandus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Hungarológiai Tanulmányok Doktori Iskola, Magyar Néprajz és Antropológia Intézet, Kolozsvár; muzeológus, Maros Megyei Múzeum, tataiorsi05@gmail.com

hiszen a szerkesztők példaértékűnek tekintik Barabás Béla, Péter Mihály és Péter H. Mária munkáját. Míg az előző kötet számos fontos és hasznos jegyzéket tartalmaz a magyar nyelvű könyvismertetőkről, román és magyar nyelvű szakkönyvekről, a tanszemélyzet és a végzősök szak és szépirodalmi munkáiról, addig ebből a kiadványból sajnos ez kimarad. Ezen jegyzékek összehasonlítások, kérdések, majd következtetések megfogalmazására ösztönözhetnének. Többnyire éppen azokra a tágabb kontextusokra vonatkozathatók, melyek továbbvizik a végzősök névsorát, munkáját és pályakezdését. Az előszót a szerkesztők, Szabó Béla, Szilágyi Tibor, Lőrinczi Zoltán, Sipos Emese, Szatmári Szabolcs, Pávai Zoltán és Frigy Attila jegyzik. A kötet végül az egyetem fontosabb tisztségeit betöltő személyek jegyzékével és szolgálati periódusával zárul.

Amit a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem vezetői, professzorai belülről vizsgáltak és értelmeztek, azt megkíséreltem kívülről szemlélni és értelmezni. A kötetet a Kultúrpalota nagytermében szervezett ünnepi rendezvényen mutatták be, melyet Sebestyén Spielmann Mihály történész, Spielmann József, az egyetem egykori professzorának fia méltatta. Az emlékkiadvány megjelenése magán hordozza azokat a körülményeket, melyek az intézményt jellemezték és jellemzik napjainkig. A szerkesztők az előszóban a 2011-ben megjelent tanügyi törvény előírásainak számonkérésekor kialakult ellentétéről írnak. A törvény a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem és a marosvásárhelyi Művészeti Egyetem mellett a MOGYE-t multikulturális egyetemnek nevezi meg, és előírja, hogy az anyanyelvi oktatás önálló tagozatba vagy oktatási vonalba szerveződik. A kötet eseményhez köthető, hiszen a történelem és az emlékezés szoros kapcsolatban áll egymással, ezért a tér és idő összefüggés értelmében megközelített szempontot ismertetem. A megemlékező ünnepek, ballagások, évzárók és egyéb fontos eseményekhez kötött rendezvények a város műemlék épületeiben kapnak helyet. Jogosan tehetjük fel a kérdést a kötetre vonatkozóan, hogy: az orvosok megragadják a történelem pillanatait az igazság keresése végett? A kötet hátlapján az a királyi rendelet szerepel, melyben Mihály király az

1945. május 29-i Hivatalos Közlönyben a kolozsvári magyar tannyelvű egyetem létrehozását hirdette ki, mely magába foglalta az orvosi kart is. Az intézmény a törvény közzétételéig meg nem szüntetett magyar tannyelvű egyetem jogutódja volt. Ezzel szemben az egyetem előcsarnokában táblát helyeznek el Mihály király domborművével. Ugyanazon a dátumon aláírt rendeletet másképp értelmezve, új kezdetnek tekintik, vagyis a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem létrehozását tüntetik fel a márványtáblán.

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem neve, szerkezete és összetétele szintén többször változott. Az egyetem hivatalos elnevezése igazodott a politikai környezethez, végigkövetve annak fontosabb periódusait: 1944–1945 között a Kolozsvári Magyar Tudományegyetem negyedik kara, 1945-től 1949-ig a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Orvosi Kara, majd szovjet mintára önálló Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet alakították át, az általános orvosi kar mellett kibővítették (1949–1991) gyermekgyógyászati, közegészségtani, fogorvosi és gyógyszerészeti karral. 1991-ben az intézmény nevét Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemre (MOGYE) módosították, majd végül 2019-ben egyesülve a Petru Maior egyetemmel a Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány- és Technológiai Egyetem (MOGYTTE) nevet kapta. A szerkesztők úgy vélik, az egyetem történetében körülbelül 15 évenként történik egy jelentős visszalépés a magyar oktatás terén. 8 év telt el a tanügyi törvény sajtós értelmezése óta. A 2019-es év elején megtörtént a két egyetem egyesítése, valamint január 15-én döntött az egyetem vezetősége az angol kar létrehozásáról. Az egyetemi charta kidolgozásában nem merülhetett fel a magyar nyelvű gyakorlati (klinikai) oktatás, így a főtanszékek megalakulását is elvetették.

A szerzők a kötetben egy, az egyetem vonzáskörzetébe tartozó szervezet keretében folyó munkát is bemutatnak. A Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetség 25 éves történetének összefoglalásával zárják a preklínikai és klinikai tanszékek ismeretetésének sorát. Ugyanakkor Péter Mihály professzor tanulmányát szintén a kötetbe foglalják, melyben az

Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem folyóiratának sorsfordulóiról olvashatunk.

A kötet egyetemi tanárok, előadótanárok, neurológusok, gyógyszerészek, belgyógyászok, rangos szakemberek tollából született. A szerzők listájának jegyzékét hiányolom, amely hasznossá válhatna a különböző tanszékeken betöltött funkciók nemzetiségi arányának feltérképezésében. Az egyes tanszékek és klinikák bemutatásában viszont megtaláljuk a teljes tanszemélyzet felsorolását.

Az emlékkönyv 284 oldal terjedelmű, és közel száz szerző munkáját foglalja egybe. A szerzők hangsúlyt fektetnek a minőségi oktatás bemutatására,

amely függ a diákok létszámától, a tanári állások keresettségétől, az ezeket elfoglalók felkészültségétől, szakmai elismertségétől, tudományos tevékenységétől. A kötet által a szerzők az egyetem múltját viszik át a jelenbe. A marosvásárhelyi orvosi és gyógyszerészeti egyetem átfogó, 2015-ig tartó történetének dokumentumát vehetjük kézbe. Reméljük, a 80. évfordulóra ismét egy olyan kiadvánnyal járulnak hozzá a marosvásárhelyi magyar nyelvű orvos és gyógyszerészképzés történetéhez, amely a törésvonalak ellenére is továbbviszi azt.

Tatai Orsolya

A változó jelenről. Naprakész gondolatok örökségről, kultúráról és kisebbségi viszonyokról

*Árpád Töhötöm Szabó – Mária Szikszai (eds.): Cultural Heritage and Cultural Politics in Minority Conditions.
Krizsa János Ethnographic Society – Intervention Press, Cluj-Napoca– Aarhus, 2018. 264 old.*

Amikor az ember magyar, erdélyi kutatók, szakemberek idegen nyelven kiadott munkáját veszi a kezébe, mindig van benne egy aprócska félelem. Nemzetközi kommunikációs nyelven, azaz világnyelven publikálni kihívás. Nem csak azért, mert gyakran a szöveg szerzője nem a saját nyelvén ír (bár tény, hogy sokszor – esetünkben is – inkább fordításokról beszélhetünk), az igazi nehézséget az jelenti, hogy hogyan találják, találjuk meg a középutat. A középutat, mely által egy szaktudományos cikk egyszerre élvezhető annak, aki ismeri a kulturális, történelmi és politikai kontextust és annak, akinek csak sejtései vannak az erdélyi, romániai magyar, szász, csángó – a kisebbségi – viszonyokról.

A Szabó Árpád Töhötöm és Szikszai Mária által szerkesztett kötet is ezzel a kihívással szembesül. Örökségről, kultúráról beszél, arról, ami

minden népnek a sajátja, sablonosan szólva legféltebbje, privátja, úgy, hogy szeretné, ha az amerikai antropológus, a francia szociológus és a csíkszentdomokosi néprajzkutató számára egyaránt izgalmas és informatív lenne. Ám tény, hogy ennek a könyvnek minden nehézsége ott van már a címben: örökség, politika, kisebbségi viszonyok. Már maguk a címszavak is meghatározást igényelnek, pontos körülhatárolást. A szerzők rövid, néhány soros bemutatása után, Szabó Árpád Töhötöm előszava és Keszeg Vilmos bevezető tanulmánya igyekszik ezeket a feladatokat ellátni.

Keszeg Vilmos közel harmincoldalas tanulmánya egy tipikus „alpmű”, nemcsak a könyv bevezető tanulmánya, hanem bevezetés a romániai magyar néprajzkutatás történetébe, hagyományába. Leírja a magyar néprajzkutatás történetét egészen a 19. század eleji kezdetektől, a táncházmozgalom